

Die Haghe

Maart 2011
121e jaargang nr. 2
verschijnt 6 x per jaar

Beschermvrouwe H.M. de Koningin

LEDENBERICHT

Van de voorzitter

Met de Voorjaarsledenvergadering in 't verschiet is het in principe voor Die Haghe momenteel een prettige tijd. Onze financiën zijn dusdanig in orde dat wij wederom geen contributieverhoging hoeven voor te stellen, terwijl wij als bestuur onderwijl een lange lijst van aangename excursies en prettige lezingen hebben opgesteld. U hoeft zich dus als Die Haghe-lid in de komende tijd tegen geringe kosten niet te vervelen. Anderzijds moeten wij node afscheid nemen van ons zeer actieve bestuurslid Chris Nigten, alhoewel hij natuurlijk niet volledig uit het zicht verdwijnt. Daarvoor is onze vereniging hem te lief. Wij kunnen ons gelukkig prijzen dat Rob Wubbels, reeds gepokt en gemazeld Die Haghe-lid, bereid is om, met (uiteraard) uw instemming, het bestuur te komen versterken. Zodat wij met een gerust hart en in grote tevredenheid de lente tegemoet gaan!

Diederick Cannegieter

Voorjaarsledenvergadering

De Voorjaarsledenvergadering van de Geschiedkundige Vereniging Die Haghe wordt op zaterdag 19 maart 2011 om 11.15 uur gehouden in de Schutterszaal van het Haags Historisch

Museum, Korte Vijverberg 7. Vanaf 11.00 uur inloop en koffie in het museumcafé.

Agenda

- 1 Opening
- 2 Mededelingen
- 3 Verslag van de Najaarsledenvergadering van 2 oktober 2010
- 4 Jaarstukken 2010; de stukken worden ter vergadering uitgereikt en zijn vanaf 13 maart op te vragen bij de penningmeester, tel. 070-3281361 of via: rjgmelig@casema.nl; verslag van de kascommissie; décharge van de penningmeester; benoeming kascommissie voor het volgende jaar.
- 5 Bestuursamenstelling: de heer drs. C. Nigten is aftredend en niet herkiesbaar; de heer drs. P. de Kieft stelt zich wel herkiesbaar. Het bestuur stelt voor als nieuw bestuurslid de heer R.P.H. Wubbels te benoemen. De heer Wubbels was jaren ambtenaar bij Rijk en Gemeente op diverse beleidsterreinen. Hij is lid van het bestuur van de Historische Vereniging

AGENDA

- 19 maart**
Voorjaarsledenvergadering
- 5 april**
Rondleiding Paschalis Baylonkerk door pastoor dr. R.G.A. Kurvers
- 16 april**
Lezing over onbekende naamgevers aan straten in het Statenkwartier door Michel Meissen
- 13 mei**
Excursie per fiets: erfgoed verkennen rond de Binckhorsthaven onder leiding van Koos Havelaar

TNT Post
Port betaald
Port Payé
Pays-Bas

- Rijswijk en al jarenlang een actief Die Haghe-lid.
- 6 Vertegenwoordiging van Die Haghe in het Haags Monumentenplatform
- 7 Activiteiten voor de leden
- 8 Rondvraag
- 9 Sluiting

Na afloop van de vergadering zal de heer dr. W.J.H. (Jan Hein) Furnée, universitair docent cultuur- en mentaliteitsgeschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, spreken over 't Punt van reunie der Haagse wereld, samenleving en politiek in de Franse Schouwburg, 1813-1890'.

Decorschildering met de Hooglandse Kerk in Leiden door B.J. van Hove, voor de opera Le siège de Leyde, 1847

In de negentiende eeuw werd de reputatie van de Koninklijke Schouwburg niet bepaald door het Nederlandstalige toneel, maar door de voorstellingen van de Franse opera. In deze lezing zal de heer Furnée een beeld schetsen van de spectaculaire grand opera's en opera comiques die op de planken werden gebracht, de gevarieerde samenstelling van het schouwburgpubliek, en de uiteenlopende opvattingen die verschillende bezoekers ten aanzien van de opera etaleerden. Op een onverwachte manier blijkt de Franse Schouwburg in de loop van de eeuw zelfs als een soort politieke leerschool te hebben gefunctioneerd.

Verslag Najaarsledenvergadering

De Najaarsledenvergadering van de Geschiedkundige Vereniging Die Haghe werd op 2 oktober 2010 gehouden in de Schutterszaal van het Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7.

1. De voorzitter opent de vergadering, heet ruim veertig aanwezige leden van harte welkom en dankt het Haags Historisch Museum voor haar gastvrijheid.
2. Bericht van verhindering is ingekomen van de dames Bons-Moody, Krumbholz-Krone, Quarles van Ufford-de Roock en van de heren Andriessen, Beelaerts van Blokland, Bordewijk, Van Herwaarden, Landheer, Lemckert, Van der Poll en Zonneveld. De voorzitter deelt mee, dat het ledenaantal nu 1213 bedraagt. Gezinsleden tellen vanaf heden mee als apart lid.
3. Het verslag wordt ongewijzigd goedgekeurd, met dank aan de secretaris.
4. Mevrouw drs. A.J.I. van Schaik treedt af als bestuurslid. De voorzitter dankt mevrouw Van Schaik voor alles wat zij in de zes jaren van haar bestuurslidmaatschap voor Die Haghe heeft gedaan. De voorzitter overhandigt haar vervolgens een bloemstuk. Het bestuur stelt voor de heer drs. F.M. Fox te benoemen als haar opvolger. De vergadering gaat hiermee bij acclamatie akkoord. De heer drs. C.Nigten moet na twee termijnen reglementair aftreden, maar het bestuur vraagt de vergadering hem, in verband met ons lustrum, nog tot de Voorjaarsledenvergadering 2011 in het bestuur te laten aanblijven. De vergadering gaat hiermee bij acclamatie akkoord.
5. De penningmeester geeft een korte toelichting op de voorliggende begroting voor 2011. De verschillen met de lopende begroting 2010 worden aangegeven; de subsidie van de Gemeente zal verminderd worden. Daar tegenover staan de, in vergelijking met het lustrumjaar 2010, lager inge-

schatte secretariaats- en bestuurskosten en de mogelijkheid om in de loop van het jaar het aantal Ledenberichten te beperken om de kosten te drukken. De begroting voor 2011 wordt met algemene stemmen goedgekeurd.

Mevrouw F. van der Valk vraagt of het Ledenbericht niet per e-mail verzonden kan worden. De voorzitter antwoordt dat de meeste leden het prettig vinden het per post te ontvangen. Ook vraagt mevrouw Van der Valk of de financiële stukken niet per e-mail kunnen worden toegezonden.

6. De heer Nigten doet verslag van de activiteiten sinds de vorige ledenvergadering.
7. De eindredacteur van het Jaarboek, de heer P.H.M. Toby, noemt de artikelen in het Jaarboek 2010 en licht deze toe. Dit jaarboek zal half december worden aangeboden aan de directeur van het Haags Historisch Museum, als blijk van dank voor de jaren van gastvrijheid in het gebouw waar onze vereniging in 1890 werd opgericht.
9. Mevrouw Dijk vraagt of het mogelijk is de referaten van de twee sprekers op 25 september jl. op de site te zetten. De voorzitter belooft actie te ondernemen.

De vergadering wordt gesloten en de voorzitter dankt een ieder voor zijn/haar aanwezigheid.

Hierna volgt de uitreiking van de Die Haghe Prijs 2010. Allereerst krijgt de heer C. Bijloos van de bank Insinger de Beaufort de gelegenheid te vertellen waarom hij twee jaar geleden als bestuurder van Nachenius Tjeenk tot het subsidiëren van de Die Haghe Prijs besloot. Vervolgens bedankt de voorzitter de jury, bestaande uit drs. M.C. Schenk en de dames prof.dr. C.A. Chavannes-Mazel en H.S. van Aartsen-Wassen, voor de verrichte noeste arbeid. Eveneens bedankt hij de secretaris van de jury, ons bestuurslid mevrouw Ph.A.M. Swenker.

Hierna leest juryvoorzitter Schenk het uitvoerige juryrapport voor, waaruit blijkt dat van de ingezonden scripties en genomineerde boeken uiteindelijk de winnaar het boek van Marcel Teunissen, *Schoone eenheid. Stedenbouw en architectuur van de Nieuwe Haagse School*, is. Onze voorzitter overhandigt hierna in aanwezigheid van de heer Bijloos en Schenk de cheque van 5000 euro aan de heer Teunissen. Deze krijgt de gelegenheid tot een uitvoerig dankwoord.

Activiteiten voor de leden

Rondleiding Paschalis Baylonkerk

Op dinsdag 5 april zal pastoor dr. R.G.A. Kurvers ons rondleiden door de Paschalis Baylonkerk. Deze werd gebouwd in opdracht van de paters Franciscanen, volgers van Franciscus van Assisi die in 1209 de orde der Minderbroeders stichtte.

Paschalis Baylon werd in 1540 in Spanje geboren. Op jonge leeftijd werd hij al herder om in het onderhoud van zijn familie te voorzien. Toen hij zeventien was, meldde hij zich aan bij de Franciscaner orde en in 1564 werd hij lekenbroeder in het klooster Montforte. Hij stond bekend om zijn grote offervaardigheid en diepe naastenliefde. Hij stierf in 1592 in het klooster Villareal bij Valencia. Bij zijn graf zouden zich talrijke wonderen hebben voorge-

De Paschalis Baylonkerk aan de Wassenaarseweg

van na de oorlog, van de hand van glazenier Alex Asperslagh. Het interieur is nog volledig intact. De kerk is een rijksmonument en onlangs van buiten geheel gerenoveerd.

Datum: dinsdag 5 april

Aanvang: 15.00 uur

Locatie: Paschalis Baylonkerk, verzamelen bij ingang pastorie Neuhuyskade 97 (hoek Wassenaarseweg)

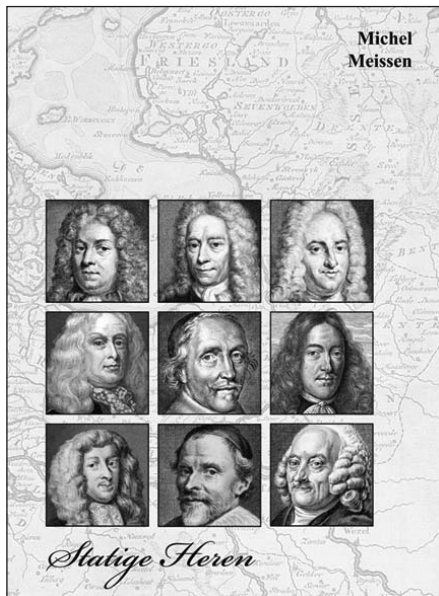
Kosten: 3 euro (incl. kopje koffie)

Aanmelden bij educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065

Lezing over onbekende naamgevers aan straten

In februari 2011 verscheen de publicatie, *Statige Heren (1466–1825). Onbekende naamgevers aan straten van het Statenkwartier in Den Haag*, door Michel Meissen.

Wie was Van Loo, wie was Van der Heim? Onbekende raads- en staatslieden nemen in deze bundel het woord en werpen een eigen licht op de ongekend rijke geschiedenis van Nederland. Zij zijn rustige zestiende-, flamboyante zeventiende- en degelijke achttiende-eeuwse heren. Als raads- en staatslieden waren zij voor de Nederlanden van doorslaggevend belang, en zij gaven hun namen aan straten, lanen en pleinen in Nederland.

Omslag van het boek *Statige Heren*

Zesentwintig van deze heren gaven hun naam aan straten en lanen in het Haagse

Statenkwartier, een woonwijk achter de duinen van Scheveningen, gebouwd rond 1900. De heren overspannen een tijdperk vanaf het vijftiende-eeuwse gewest Holland tot aan het negentiende-eeuwse Koninkrijk der Nederlanden. Elke biografie vindt zijn oorsprong in historisch bronnenmateriaal en biedt steeds een leven van geboorte tot dood met hoogte- en dieptepunten. De verhalen bieden naast de geschreven portretten talrijke bijzonderheden over de tijd en vormen een rijke bron voor allen die de geschiedenis van de Nederlanden lief hebben. Een aantal van deze Statige Heren zult u tijdens deze lezing door de auteur, Michel Meissen, beter leren kennen.

Michel Meissen (1941) werkte rond 1970 op het Ministerie van CRM in de wetenschappelijke beleidsvoorbereiding voor Culturele Zaken. Hij was leraar en schreef leerboeken. Meer dan 500.000 jongeren studeerden met zijn boeken.

Al meer dan vijftig jaar schrijft hij gedichten, verhalen en toneelstukken. Hij is werkend lid van de afdeling Letteren van de Haagse Kunstkring en heeft ruim 100 publicaties op zijn naam staan. Sinds 2006 schrijft hij historisch belevingstheater voor de Stichting Het Portret Spreekt (www.hetportretspreekt.nl).

Datum: zaterdag 16 april

Aanvang: 11.15 uur

Locatie: Salon Haags Historisch Museum, Korte Vijverberg 7

Kosten: 3 euro

Maximum aantal deelnemers: 40

Aanmelden bij educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065

Statige Heren is te koop in de boekhandel en ook rechtstreeks te bestellen via www.witte-uitgeverij.nl (ISBN 978-94-6107-038-8, bestelnummer WU52240015). Prijs 19,95 euro.

Excursie per fiets: erfgoed verkennen rond de Binckhorsthaven

Al sinds enkele jaren heeft de Binckhorst de bijzondere belangstelling van de gemeente Den Haag. Het industrieterrein moet een nieuwe bestemming gaan krijgen, waarbij een grote hoeveelheid woningen het uitgangspunt is. In 2007 was er een plan dat wel aangeduid kan worden als 'Singapore aan de Trekvluit' met veel hoge torens en 7.000 woningen. Veel kritiek kwam hierop uit allerlei hoeken. Ook de SHIE (Stichting Haags Industrieel Erfgoed) gaf hierop een uitgebreide reactie op basis van een door haar uitgevoerde inventarisatie van het industrieel erfgoed van dit tweede industriegebied van de stad. Hieruit bleek duidelijk dat het gebied nog veel van haar oorspronkelijke structuur en bebouwing heeft en dat daarbij veel interessant en waardevol erfgoed is. In de toen voorliggende plannen werd met het erfgoed op een zeer onzorgvuldige wijze omgesprongen. Mede dankzij de inventarisatie van de SHIE is het beeld gaan kantelen en heeft de politiek

Papierwarenfabriek Jero, erfgoed uit de jaren vijftig

ook het industrieel erfgoed in de Binckhorst op de kaart gezet. In het vervolg van de plannenmakerij zal hier rekening mee moeten worden gehouden. De crisis die kort daarop uitbrak deed de rest en liet veel van de megalomane aspiraties in rook opgaan.

De excursie, onder leiding van drs. Koos Havelaar (voorzitter van de SHIE), zal de hele middag (tot uiterlijk 17.00 uur) duren en gaat langs de hoogtepunten van het industrieel erfgoed rond de Binckhorsthaven. Zo zullen onder meer de voormalige Gasfabriek worden aangedaan, het PTT-complex (Binck 36), papierwarenfabriek Jero en de Laurensfabriek (Caballerofabriek).

Datum: vrijdag 13 mei

Aanvang: 14.00 uur

Locatie: de deelnemers vertrekken met hun eigen fiets vanaf het Trekvlietplein. Om 14.00 uur verzamelen bij het ingangshek van de voormalige tweede gemeentelijke Gasfabriek.

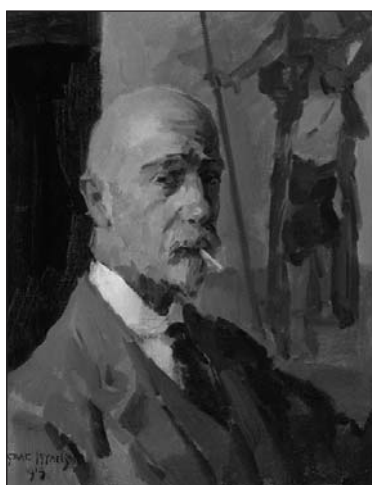
Kosten: 4 euro

Maximum aantal deelnemers: 25

Aanmelden bij educatie@haagshistorischmuseum.nl of 070 3123065

Oproep

In de zomer van 2012 zal een boek verschijnen en vinden tentoonstellingen plaats in vier Haagse musea, alle met het onderwerp 'Isaac Israëls in Den Haag'. De tentoonstellingen worden gehouden in het Haags Historisch Museum, het Louis Couperus Museum, het Muzee Scheveningen en het Panorama Mesdag. Het Haags Gemeentearchief toont twee maanden foto's uit deze Haagse periode (1870-1935) en het Rijksbureau voor Kunsthistorische

Zelfportret Isaac Israëls, 1919

Documentatie (RKD) is partner in het project.

Het grote archief- en bronnenonderzoek resulteert in een mooi boek, de vier tentoonstellingen tonen bekende en onbekende schil-

derijen, pastels, aquarellen en tekeningen van Isaac Israëls uit zijn Haagse en Scheveningse periode.

U begrijpt, ik ben op zoek naar de onbekende werken. Wellicht bezit u net dat onbekende doek 'Ezeltje rijden', een tekening van Theater Scala of een pastel van het Noordeinde. Of hebt u Isaac Israëls ooit ontmoet, kent u verhalen over hem uit de familie? Ik hoor het graag. U kunt contact opnemen met Willemien de Vlieger-Moll, initiatiefneemster van het tentoonstellingsproject en auteur van het boek, via e-mail: willemien@devlieger.org of tel. 06 22006026.

HOVO-cursus

Vanwege gebleken succes wordt de HOVO-cursus 'De economische geschiedenis van Den Haag, erfgoed en stedelijk politiek' vanaf 11 maart herhaald, wederom op vrijdagmiddag. Deze cursus duurt tot en met 29 april en telt zes hoorcolleges in De Haagse Hogeschool en twee excursies, één door de Haagse grachten en één naar het industriegebied De Binckhorst. In de colleges komen de economische geschiedenis vóór 1850, de vroege industrialisatie, de nutsbedrijven, de voedingsmiddelen- en de luxe-industrie, de dienstensector en het industriële erfgoed aan de orde. De docenten zijn kunsthistoricus drs. Koos Havelaar en regionaal econoom drs. Louis Kannevorff, die beiden veel hebben gepubliceerd over het Haagse economische verleden.

Een beschrijving van deze cursus is te vinden in de Studiegids voorjaar 2011 van HOVO Den Haag en op de website www.dehaagsehogeschool.nl/hovo. De studiegids kunt u gratis aanvragen via de website of bij HOVO, De Haagse Hogeschool, Postbus 13336, 2501 EH Den Haag. Via de website kunt u zich ook inschrijven voor deze interessante cursus.

Nieuwe leden

Mevrouw H. Bertholée, de heer H. Drabbe, mevrouw Y.C. van den Ende, mevrouw J.L. Enderburg, mevrouw F. Gentis, de heer H.C. van Itterzon, de heer L.A. Kannevorff, mevrouw G. Stolwijk, mevrouw W. Taal en de heer A. Vonk.

Het bestuur van Die Haghe is als volgt samengesteld:

Voorzitter
drs. D.J. Cannegieter

Secretaris
drs. P. de Kieft
tel: 070-3834762

Penningmeester
Ir. R.J. Gmelig Meijling

Leden
drs. F.M. Fox
drs. C.M. Nigten
mw. Ph.A.M. Swenker
mw. drs. D. Timmer

Secretariaat
Ursulaland 61
2591 GT Den Haag
e-mail: p.kieft@planet.nl

Financiën
Storting op giro 71791 t.n.v.
Geschiedkundige Vereniging
Die Haghe

Info ledenadministratie en opgave nieuwe leden
de heer H.J. Hendriks
tel: 079-3418355
(tussen 18.00 en 20.00 uur)
herman.hendriks@hetnet.nl

Redactieadres Ledenbericht
Balistraat 32
2585 XT Den Haag
e-mail: m.vandermast@tiscali.nl

Redacteur Ledenbericht
drs. W.M. van der Mast

Website Die Haghe:
www.haagsegeschiedenis.nl

Jaarboek Die Haghe
Voor aanwijzingen auteurs en inzenden van kopij:
V.L.C. Kersing, Dienst Stadsbeheer Afdeling Archeologie, Postbus 12651, 2500 DP Den Haag, tel. 070-3536633, e-mail u.kersing@dsb.denhaag.nl

*Onze vereniging is fiscaal aangemerkt als een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
Giften aan ANBI's zijn aftrekbaar voor de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. ANBI's kunnen in aanmerking komen voor een vrijstelling van de bevestiging van het recht van schenking en het recht van successie.*